

Henk Jan van Alphen tijdens denktanksessie over meervoudige waardecreatie

Watersector nog te veel gericht op efficiëntie en effectiviteit

H2O ACTUEEL 15 APRIL 2019

Met een serie interviews en een denktanksessie met strategen uit de watersector onderzocht KWR-onderzoeker Henk-Jan van Alphen meervoudige waardecreatie: nieuwe manieren om nutsvoorzieningen te organiseren en verschillende maatschappelijke doelen aan elkaar te koppelen. “Meervoudige waardecreatie wordt het nieuwe normaal.” Onder de paraplu van het KWR onderzoek naar de rol van water in de circulaire economie, worden ook de sociaaleconomische en bestuurlijke kanten van de circulaire economie onder de loep genomen. Onderdeel daarvan is ook het onderwerp meervoudige waardecreatie. “Daaronder versta ik de maatschappelijke waarde die een organisatie toevoegt,” legt KWR-onderzoeker Henk-Jan van Alphen uit. “Dat doen veel drinkwaterbedrijven en waterschappen al, maar het idee van meervoudigheid is ook dat je die meerwaardes samen met andere organisaties creëert.”

Inzichtelijk en meetbaar

Dat zou pas kunnen als de meerwaardes inzichtelijk en meetbaar worden gemaakt. Tijdens de denktanksessie werd daar intensief over gediscussieerd. Van Alphen ziet niks in een model waarin aan alle waardes concrete bedragen worden gehangen. “Dan ontstaat een scenario waarbij je slecht gedrag als het ware af kunt kopen. Dat werkt uiteindelijk averechts. Maar het is voor organisaties in de watersector wel goed om te laten zien wat ze al doen en te bekijken of ze nutsvoorzieningen op nieuwe manieren kunnen organiseren en verschillende maatschappelijke doelen aan elkaar kunnen koppelen.”

“Een drinkwaterbedrijf wil schoon drinkwater op de juiste manier en voor een goede prijs bij de klant krijgen,” geeft Van Alphen als voorbeeld. “Daarom denkt een drinkwaterbedrijf niet direct aan regenwater als drinkwaterbron. Maar reken de hele maatschappelijke context mee en de optelsom verandert. Waterschappen en gemeenten hebben op sommige momenten te kampen met een teveel aan regenwater. Als drinkwaterbedrijven, waterschappen en gemeenten samenwerken zou regenwater voor de totale maatschappelijke som plotseling wel ineens een efficiënte bron van drinkwater kunnen zijn.”

Omgevingswet

De watersector is van oudsher ingericht op efficiëntie en effectiviteit. Maar een te grote nadruk op efficiëntie kan ten koste gaan van andere waarden, zoals duurzaamheid. Daarom biedt meervoudige waardecreatie volgens Van Alphen juist ook kansen voor de watersector. “De organisaties kunnen hiermee laten zien dat zij bijdragen aan doelen als klimaatadaptatie, duurzaamheid en de vermindering van CO₂-uitstoot. “Dat vergroot het maatschappelijk draagvlak voor investeringen op dat gebied.”

De komst van de Omgevingswet maakt van meervoudige waardecreatie het nieuwe normaal, meent Van Alphen. “De omgevingswet vraagt van de watersector een nieuwe manier van overleg met de stakeholders, waarbij ook andere waarden dan efficiëntie een rol gaan spelen. Je ziet nu al bij het ontwikkelen van nieuwe wijken, daar gaat het om overleg met bewoners, om samenwerking met projectontwikkelaars en energiebedrijven. Uiteindelijk zullen de waterorganisaties hun kerntaken steeds meer moeten uitvoeren in samenspraak met andere partijen en met het oog op het creëren van brede maatschappelijke waarde.”